

NOVA PRAVA

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gradišče 7, levo. — Telefon št. 77. — Naročnina 3 din. na mesec. — Posamezna številka po dogovoru. — Rokopisov ne vračamo. — Poštšina plačana v gotovini.

Ljubljana, 14. julija 1922.

Vsebina:

Poljubovanje in jok zaupnikov JDS. — Jutro proti dr. Rybářu. — Nesporazum med kraljem in vlado. — Razkol v demokratski stranki. — SKS in vladna kriza. — Bosna Bosancem. — Pride v Nemčiji res do revolucije? — Viničarsko vprašanje. — Najnovejša mladoliberalca. — 10% odtegljaji državnim nameščencem za potrošaško zadrugo.

Vročina, ki je nastopila, vpliva tudi na naš politični položaj. Razširilo se je neko mrtvilo in vse politično delo obstoji v tem, da so obrnjeni vsi upi in vse nade na jesen. Voditelji klubov, strank in druge markantne politične osebnosti se nahajajo v raznih letoviščih in zbirajo moči za jesensko sezijo. Parlament sicer zbora, toda vesti, ki prilajajo k nam, trdijo, da poslance z večine nič ne zanima, da posedajo po hladnih prostorih parlamenta in da jih drži v Beogradu pravzaprav le še opozicija, ki je tako nesramna, da zahteva vsak čas konstatiranje števila poslancev, če je parlament še sploh sklepčen ali ne. In vendar mora parlament rešiti še dve važni vprašanji, predno bodo smeli iti poslanci na »zaslužene« počitnice. Skleniti bo treba državni proračun in zakon o ameriškem posojilu.

Prvikrat, kar obstoji naša država, je predložila vlada skupščini redni državni proračun. Do sedaj se je gospodarilo tje v en dan, desnica ni vedela, kaj dela levica in narobe. Posledice tega gospodarstva so se kazale najbolj v vednem padanju valute in naraščajoči draginji. Ta državni proračun, ta boleštni otrok naše države! Koliko se je govorilo že o njem, predno je zagledal beli dan. Sedaj so nekaj črtali, sedaj zopet nekaj pripisali, kajti hoteli so doseči na vsak način ravnotežje, to se pravi, hoteli so, da naj bodo dohodki ravno tako veliki, kakor izdatki. To se pa da pri nas težko doseči. Prvič nihče ne ve, kako veliki so dohodki, ki je nam moralo celo inozemstvo povedati, da je naša trgovska bilanca falzificirana, drugič tudi nihče ne ve, kako veliki so naši izdatki. Financijski odbor si je pomagaj s tem, da je črtal po polah sem in tje in da so končno prišle neke številke na dan, ki značijo na eni strani dohodke, na drugi strani izdatke. Več ali manj so si sedaj te številke enake. Minister financ je s tem zadovoljen, zadovoljen je finančni odbor in kakor se vidi po zanimanju, ki vlada o priliki obravnave proračuna v parlamentu, so zadovoljni tudi naši demokrati in radikali. Z vsem tem računanjem pa menda ni zadovoljen ostali svet, kajti naša valuta pada vedno in vedno bolj, kar je znak, da nam ostali svet vsak dan manj zaupa.

V drugih parlamentih dviga ravno državni proračun največ prahu. Pri nas imamo prah hvala bogu samo po cestah, v parlamentu pa je zrak čist. Naši gospodje poslanci se drže verno tradicije, da se more priti pri obravnavi proračuna z vsako stvarjo na dan. Tudi oni vlačijo vse mogoče zadeve na svitlo, le proračuna in njegove čedne sestave se še ni dotaknil nobeden. Mogoče je kriva temu vročina. Ko bodo govorili končani, bo poklical predsednik vse poslance h glasovanju. Večina bo glasovala za predloženi proračun in konec bo in mir besedi. Proračun bo sprejet tako, kakor ga je »sklanfal« gospod finančni minister Kumanudi, valuta bo padala dalje, in draginja pa rasla še dalje.

Kakor vidimo nam v resnici ne pomaga nič drugega, kakor čakati do jeseni; tedaj pravijo preroki, tedaj bo prišlo do preobrata in prišel bo nov kurz. Čakajmo, bomo videli!

Jutro proti dr. Rybářu.

Z nečuveno nesramnostjo je pričelo mladinsko glasilo »Jutro« ostuden boj proti velezaslužnemu narodnemu voditelju dr. Otokarju Rybářu. Napadi na dr. Rybářa se po

načrtu stopnujejo, enkrat med političnimi vestmi, drugič že v članku in pred par dnevi smo celo prečitali cel uvodnik poln pobalinskega podtikanja in laži. Kdo je dr. Rybář in kake zasluge ima ta mož za slovenski narod in prav posebno še za slovensko delavstvo, vse to klevetniki okrog »Jutra« prav dobro vedo, a vključ temu, lop s kolom po njem, ker se noče udnjati protidržavni politiki mladincev in ker odločno zagovarja vselej in povsod pravo jugoslovansko stališče, ki se pa seveda precej razlikuje od politike sedanjih »državotvorcev«.

Dr. Rybářa ti podli in preračunjeni napadi prav nič ne zadenejo in ima mož popolnoma prav, da se smeje tej onemogli jezi znanih zaplotnikov. Značilno pri vsem tem pa je, da so se ti napadi pričeli ravno sedaj, odkar je prešla »Jugoslavija« v roke Jug. nov. družbe, katere reprezentanta sta v Ljubljani dr. Rybář in dr. Gregorin, ker se je s tem pač onemogočilo to, kar je gospoda iz Miklošičeve in Sv. Petra ceste želela, namreč polastiti se ne samo »Jugoslavije« temveč tudi drugih važnih podjetij. Priznam, da ima dr. Rybář veliko zaslug pri tej izpremembi in smo mu zato tudi za ta njegov trud zelo hvaležni. Dr. Gregorin sicer še ne napadajo, ta bržkone šele pride na vrsto ali pa ga bodo skušali zopet igravati proti svojemu staremu prijatelju in sobojniku dr. Rybářu, kar so že enkrat storili, namreč pri volitvah v konstituantu.

Med drugim očita člankar dr. Rybářu zakaj je sploh prišel v Jugoslavijo in zakaj ni ostal v Trstu. Da, gospodje, take in podobne opazke smo slišali že čestokrat tudi v boju za dr. Rybářevo stanovanje, katerega ste mu odjedali tudi vi, ali vključ temu ga je po dveh letih vendarle dobil. Vam gospodje okoli »Jutra« bi bilo seveda popolnoma prav in ljuboznebiti se strokovnjakov in dobrih politikov, ker potem bi pač lažje uganjali še razne druge čednostne stvari, ki bi bile v korist vaši stranki, ne pa naši državi in ljudstvu.

Sicer pa naj povedo gospodje, če jim je znano, v kaki misli in kako je prišel v trdi zimi in v temni noči po prevratu dr. Rybář v Jugoslavijo in pri tem žrtvoval ne samo samega sebe ampak celo svojo številno obitelj, ki jo je imel takrat še v Trstu. Vsega tega seveda gospoda še ne veste, ako pa vam je to znano, potem je tembolj nizkotno delati krivico možu, ki je tvegaj za našo državo vse.

Kako nesebično je služil dr. Rybář svojemu narodu dokazuje tudi to, da je ostal po prevratu skoro brez vseh sredstev. Vključ temu, da je bil poslanec je moral v vojno v visoke tirolske gore, v prve vrste, medtem ko je marsikdo, danes zelo jezikav, takrat sedel na toplem in vključ temu, da je bil on soustanovitelj velike banke, so imeli že pred vojno, kakor tudi še pozneje gotovi gospodje prav pri isti banki zelo udobna in topla mesta. In ko je bilo treba zastopati našo državo v Parizu, Rimu, Genovi itd., kje je bila takrat ta domišljava gospoda, kje so bili tisti veliki državniki, ki so pohrustali vso modrost! Takrat je bilo seveda veliko lepše sedeti doma, delati različne »kšefte«

ter rovariti proti onim, ki so se res borili za državo. In država ga je rabila zopet. Dr. Rybář pojdi in zopet pojdi, država te kliče. In on je šel a puščal svojo družino seveda v tujih stanovanjih, ker svojega še ni imel, ker mu ga niso dali »državotvorni« demokrati. Takrat država ni klicala gospodov okoli »Jutra«, ker je pač že imela prežalostne izkušnje.

Sedaj ko je prišel dr. Rybář domov, ko se hoče posvetiti svoji rodini, svojemu poklicu in — politiki, sedaj pa ubijmo ga iz enostavnega vzroka, ker ni demokrat. Res, žalostna je naša slovenska politika. Kako dolgo še?

Znani veljak mladinske struje mi je na moj očitek, da »Jutro« tako nesramno napada »Jugoslavijo« odgovoril, da delajo to samo vsled tega, ker ima »Jugoslavijo« v rokah en sam človek, kar je po njegovem mnenju nedopustno, kakor hitro preide pa »Jugoslavija« v roke kakšne stranke ali konzorcija, takoj bo »Jutro« spremenilo svojo taktiko. In danes, ko je prešla »Jugoslavija« v roke Jug. nov. družbe, torej znane, posebno gospodom mladinom znane grupe, pa zopet ti pobesneli napadi! To pa samo radi tega, ker ni prišla »Jugoslavija« v njihove roke, četudi je bil načrt že popolnoma izdelan. Hvala dr. Rybářu.

Iz vsega se torej vidi, da se Jutrovcu nečesto spametovati. Oni se drže znanega dr. Lampetovega reka »Mi sami in samo mi«. Pravijo, kdor ne trobi v naš rog je proti nam in tega se mora na lep ali na grd način uničiti. Dostojne polemike in kritike že zdavnaj ne pozna več. In to je tisto žalostno poglavje naše slovenske politike v letu 1922.

Gospoda okoli »Jutra«! Vedite, da bomo šli po poti, katero nam bo kazal dr. Rybář, ker vemo, da je ta pot edino pravilna, ker vemo, da vodi ta pot h konsolidaciji naše države in ker smo prepričani, da bomo edino po tej poti osvobodili slovensko delavno ljudstvo.

Obsojamo grdo politiko osebnosti, politiko batin, ker želimo, da bi se v politiki kritikovalo programe, kakor pogreške posameznih oseb, nikakor pa ne ubijalo oseb samo vsled tega, ker so drugega političnega prepričanja.

Mi smo to hoteli, vi kakor vidimo, želite drugače. Mostove ste si podrli že zdavnaj za seboj, sedaj ste si pa podrli še zadnje lesene brvi. Vam je prav, nam tudi!

Politične vesti.

(Zbor zaupnikov demokratske stranke.) ki se je vršil v nedeljo, dne 9. julija 1922 v Ljubljani, je moral biti po poročilih demokratskih listov naravnost ganljiv. »Jutro« ugotavlja dvakrat, da je poljubil dr. Kukovec dr. Žerjav, vsi ostali kremeniti demokrati pa so si med tem brisali oči. Može so jokali, starim, sivim borecem so teklo po zarjavelih licih solze, nadebudna mladina je ihtela, prvaki pa so se objemali — ustnico ob ustnici. To je bil prizor za bogove. Manjkalo je samo še kinooperaterja, da bi bil otel ta veličastni prizor solzeče se in ihtee stranke za pozne potomce. Vse drugo je bilo »bleh« in bi bil lahko opravlil vse kak gramofon srednje vrste. Dr. Kukovec je v svojem govoru konstatiral,

da je stranka popolnoma solidarna in disciplinirana, sicer je najpametnejši in najpoštenejši del izstopil iz stranke, kar pa disciplini in solidarnosti ni škodovalo, nasprotno, stranka je sedaj močnejša, kakor je bila kedaj. Tokrat dr. Kukovec le ni mogel uveljaviti starega pregovora, da je orjak najmočnejši, kadar se čuti samega. Trdno pa je upati, da bosta, ako bo koncentracija naprednih sil napredovala tako kot doslej, stala pri prihodnjem zboru zaupnikov Žerjav in Kukovec sama v dvorani in s ponosom konstatirala, da je sedaj stranka čista in na vrhuncu moči. To niso šale. Dr. Žerjav je postal načelnik stranke in soditi po njegovih polomijadah, je končni polom JDS neizogiben. Kajti karkoli je dosedaj podvzel, je v kratkem izginito brez sledu. Menda slutiti to tudi Žerjav sam; v svojem govoru je povedal: »Mi Slovenci imamo dragoceno lastnost praktičnega, realnega pogleda.« Ker smo se mi opirali pri svojem prorokovanju na realnost, je nam Žerjav sam naravnost pritril. Da je govoril Žerjav o pozitivnem delu stranke in o velikih nalogah, ki čakajo JDS, je bilo samoposebno umevno. To se govori na sestankih JDS že 50 let. Stati vedno pred novimi nalogami je nadvse zanimivo. Klerikalci so bankrotirali, je rekel Žerjav, in so enostavno »fertig«. Toda kako malo mislijo klerikalci na bankrot, so pokazale občinske volitve v polpreteklem času. To očitvidno Žerjava čisto nič ne ženi, on ubije klerikalnega zmaja z eno samo peresno potezo, liki operetnemu junaku, ki je delal slično dvorne svetnike. Nar. soc. so veterjnaki, je trdil Žerjav, seveda jim ni pozabil dati nekaj blagohotnih nauk, kajti on je zato v prvi vrsti poklican in nar. soc. se bodo seveda čisto gotovo ravnali po njegovih nasvetih! — S trgovskimi krogi je JDS v najboljšem stiku od zadnjega trgovskega zborovanja v Ljubljani sem, ko je odnesl dr. Kukovec komaj pete, ker bi nesel dr. Kukovec komaj pete, ker bi mogoče še danes na svojem hrbtu. Kako neki je bilo pri srcu takozvanim »delavskim« zastopnikom, ko je zbor sklenil, da naj bodo delavci kar lepo mirni in tihi in naj dobe »pravično« plačilo. Tako je končala komedija, ki se ji pravi »Zbor zaupnikov demokratske stranke«.

(Razkol v demokratski stranki.) Demokratska stranka ni enotna stranka v navadnem smislu, temveč je sestavljena iz vse polno strank in stranic, katere pa se s tem, da so vstopile v državno demokratsko stranko, niso odrekale, vsaj v Srbiji ne, prvotnim lastnim strankam. O naših slovenskih demokratih ni treba govoriti, ti so navaden privesek brez vpliva in upoštevanja. Srbski del demokratske stranke pa obstoji iz samostalcev, naprednjakov in nacionalistov. Te tri skupine se tekom let niso mogle spojit v harmonično celoto, nasprotno, čimdalje bolj se sovražijo. Prvotno jih je začasno spojil strah pred radikali, toda radikali so znali tako spretno intrigrirati, da so jih zopet razdvojili. Pred kratkim je rekel vodilni samostalni politik, da bi demokratska stranka že davno razpadla, ako bi je ne držale skupaj banke. Te so njihova edina vez.

(Kralj in vlada.) Vlada je predložila kralju svojo kandidatno listo za državni svet. Kralj je s tem predlogom skrajno nezadovoljen. Prvič so ti kandidati izrazili strankarski politiki, dru-

gič so sami Srbi in ni med njimi nobenega Slovenca in Hrvat. Kralj hoče, da se imenujejo državni svetniki najboljši uradniki brez ozira na kako politično prepričanje in da bodo Slovenci in Hrvati sorazmerno popolnoma upoštevani. Kakor se vidi, je začel kralj beograjski porodici stopati odločno na prste. On ne dopusti, da bi demokrati in radikali uničili našo državo. Najnovejši nastopi našega kralja v Stejič-evem in v navedenem slučaju, vzbujajo up, da bo zapihala vendar kmalu druga sapa.

(Klofute in revolver v parlamentu.) Poslanec Vidaković (zemljoradnik) je očital poslancu Šegvič-u (radikalcu), da je hotel na posestvu Koteke izgnati dobrovoljce, da bi potem s subotiško banko ustanovil veliko podjetje. Šegvič je odgovoril, da je to laž in da je Vidaković lopov. Nato mu je Vidaković prisolil klofuto, Šegvič pa je potegnil revolver in tekkel za bežečim Vidakovićem, ki je izginil pri prvih vratih.

(Stejič pomiloščen na 20 let zapora.) Vladi se ni posrečilo pregovoriti kralja, da bi preklical Stejič-ovo pomiloščenje. Vendar pa sta ministra Ninčić in Marković dosegla 20 letni zapor, medtem, ko se je prvo pomiloščenje glasilo le na 10 let.

(Bivši komunistični poslanec obsojen.) V Sarajevu je bil obsojen bivši komunistični poslanec Gjurio Djaković na 10 mesečno ječo.

(Ameriški listi proti naši državi.) Zaradi posojila, ki ga je sklenila naša država z neko ameriško bančno skupino, so začeli ameriški listi silno napadati našo državo. Beograjski listi trdijo, da pri teh napadih sodelujejo gotovi ljudje v Beogradu; razširjeno pa je tudi mnenje, da sodeluje pri teh napadih nam sovražna država (Italija?).

(Slovenska samostojna kmetiška stranka povzročila novo vladno krizo?) Finančni odbor obravnava sedaj ameriško posojilo. Pri tej priliki se sklepa, kako naj se posojilo porabi. SKS je zahtevala, da se mora od njega zgraditi v Sloveniji železnica Kočevje—Volovsko in Št. Janž—Brežice. Ako se to ne zgodi, bo SKS glasovala proti posojilu in izstopila iz vlade. Ta izjava SKS je napravila v Beogradu zelo mučen utis in govori se, da pride raditega do vladne krize. Srbi pravijo namreč, da imajo Slovenci itak dovolj železnice in da jim ni treba novih. Ako ostanejo poslanci SKS moč beseda, bo prišla vlada v velike škripce. Če izstopijo še SKS iz vlade, potem se lahko reče, da vlada samo še Srbi. Če ostane v vladi še 10 hrvatskih in 3 slovenski demokrati, se pač ne more ve trditi, da so zastopani.

(Bosanski blok.) Avtonomistična misel prodira v Bosni vsak dan bolj. Danes so Bosanci že na tem, da mi-

slijo ustvariti »Bosanski blok« brez ozira na strankarsko pripadnost. Celo bosanski radikali, ki so bili svoj čas in so nekateri še danes hudi Srbi, izprevidujejo, da bo centralizem uničil našo državo. Najbolj nezadovoljni so Bosanci z uradniki, ki prihajajo iz Beograda. »Bosna Bosancem« je geslo, ki prodira danes in ki ga pozdravljajo vsi Bosanci brez razlike strank. Dela se na to, da bi pri prihodnjih volitvah nastopile vse politične stranke skupno, da si tako pribore Bosno.

Svetovni pregled.

Avstrija. Kakor pišejo angleški listi, računajo velesile, da bo prišlo do gospodarskega poloma Avstrije še tekom tega leta. Ako bo sledil gospodarskemu polomu tudi politični, bo imelo to najbrž za celo Evropo težke posledice. S 1. oz. 15. avgustom bodo znatno povišali železniške tarife.

Ogrska. Vodja ogrskih socijalnih demokratov Prosper se je izjavil te dni v budimpeštanskem parlamentu, da ogrski socijalni demokrati niso antinacionalni in se bodo v nacionalnih vprašanjih borili skupno z meščanskimi strankami.

Bavarska ubira zopet enkrat močno separatistične strune. Ljubili se Bavarci in Prusi sicer nikdar niso. Če je le mogel drug drugemu nagajati, je to zaželeno priložnost docela izkoristil. Sicer pa so dobri Nemci, tako Bavarci nič manj, kot Prusi. Sedaj nagaja bavarska vlada, prav resno državni vladi. Noče se pokoriti njenim naredbam glede preganjanja monarhistov in pravi, da jih na Bavarskem ni. Vendar pa ve vsak človek, da so ravno na Bavarskem gnezda monarhističnih organizacij. Spor najbrže ne bo tako resen in Bavarska se bo nazadnje vdala, kakor se je še do sedaj vedno; kajti tudi Bavarci so v prvi vrsti vendar le Nemci in šele v drugi Bavarci, kljub temu, da bi na zmag radi pokazali, da ni tako.

Nemčija. V Nemčiji je nastopila velika draginja, posebno mesa. Kg mesa stane 100 kron. Nemci so natančno preiskali vzroke te draginje; našli so, da so draginje krivi edino le kmetje. Zanimivo je, da so proti draginji mesa nastopili mesarji. V Frankfurtu n. pr. mesarji 14 dni niso hoteli kupovati živine in v resnici so na to cene padle. V Berlinu pa je začelo stavkati občinstvo in noče več kupovati mesa. V gl. klavnici so morali radi tega odpustiti že 500 pomočnikov, ravno tako odslavlajo pomočnike mesarji. — Kako mišljenje vlada danes v nekaterih mestih Nemčije nam pove sklep občinskega sveta mesta Nürnberg. Ta

občinski svet je sklenil, da se imenuje Hindenburgplatz od sedaj naprej Rathenauplatz, ter da se morajo odstraniti vsi spomini na Hindenburga in Ludendorffa iz mestnih hiš. V več mestih so skušali razbiti spomenike Hohenzollerncev. Na drugi strani pa tudi monarhisti ne mirujejo. Rektor berlinske univerze je prepovedal napovedano žalno slavlje za Rathenau-om.

Poljska se ima boriti, kakor vse nove države s silnimi težkočami. Njena valuta je jako slaba, samo za spoznanje boljša od avstrijske. Državni proračun predvideva 400 milijard izgube. Da so razmere precej nezdrave, je dokaz tudi to, da slede vladne krize, druga drugi.

Italija. Novinci v zaseden. ozemlju rojeni leta 1901 in 1902 marajo 31. julija k vojakom. Onim, ki se nahajajo v inozemstvu, zaenkrat ni treba k vojakom z izjemo onih, ki jim poteče potni list z 31. julijem tega leta.

Švica jako trpi radi visoke in polnovredne valute. Druge države ne morejo kupovati švicarskih izdelkov, ker so zanje predragi. Tako je morala ustaviti svoj obrat marsikaka tovarna. Švica je prej živela večinoma od tujkega prometa, toda njena visoka valuta škoduje tudi temu. Švica je za druge državljane predraga. Le Angleži in Američani in državljani vseh dežel, ki se niso udeležile svetovne vojne, morejo še tja. Da, dogaja se, da obiskujejo Švicarji letovišča drugih držav, ki imajo nizko valuto. Vse jadikovanje švicarskih listov, ki tožijo, da biva toliko tisoč Švicarjev v tujih letovišjih, ter jim predbacivajo, da so pozabili na svoj patriotizem, ne pomaga nič. Vse hiti tja, kjer je ceneje. Švicarji so sicer veliki patrioti, toda ko pride v poštev njihov mošnjiček, pa le zatisnejo vsaj eno patrijotično oko. Je že tako, denar je neka posebna stvar.

Anglija. Narodna železničarska zveza je sprejela na svojem letnem zborovanju resolucijo, da se mora takoj podvzeti vse korake za izpremembo mirovne pogodbe, ki preti uničiti angleško delavstvo. Poslanec Thomas je ostro napadal francosko politiko, ki ojačuje samo militariste in komuniste.

Švedska je tista srečna dežela, kjer se tudi po vojni ne krade. Poročevalec nekega nemškega lista piše, da je videl, kako so prisiljeni delavci svoja kolesa k zidu zborovalnega prostora in šli mirno k zborovanju, ki je trajalo dve uri. Med tem so kolesa, bilo jih je nad 200, mirno slonela ob zidu, nihče ni pazil nanje. Ko je bilo zborovanje končano, ni manjkalo niti enega kolesa. Srečna država in srečno ljudstvo!

Privatna lastnina v Rusiji. Sovjetska vlada je izdala 24. maja t. l. dekret, s katerim se upostavlja v Rusiji zopet pravica privatne lastnine in ki se glasi: Privatna lastnina v mestih in na deželi se pripozna za vse institucije, ki za časa tega razglasa niso bile monopolizirane. Upniki smejo posestva prodati, najeminske pravice lahko preidejo na kupca. Dekret daje vladi pravico rekviriranja, toda le proti odškodnini. Hipotekarno pravo je zopet uveljavljeno. Do gotove meje je vpejlano zopet tudi dedno pravo. Kakor se vidi, so boljševiki popustili na vseh poljih. Sedaj je dokazano, da je to, kar zahtevajo komunisti, enostavno neizpeljivo.

V Braziliji (južna Amerika) so se uprli vojaki.

Poročila z dežele.

Eksistenčno vprašanje naših viničarjev. — Po dolgem molenovanju in neštetihih resolucijah glede obupnega položaja viničarjev, se je vendar enkrat doseglo vsaj toliko, da se je vzelo to vprašanje na dnevni red. Tako se je na primer vršila 8. julija t. l. v Mariboru pri okr. glavarstvu anketa, ki bi naj ponovno izdelala viničarski red. Na to anketo so bile povabljene sledeče korporacije: 1. Oddelek za kmetijstvo v Ljubljani; 2. Okrajna glavarstva Maribor, Ptuj in Ljutomer; 3. Okr. zastop mariborski in ptujski; 4. Osrednja paritetna komisija za rešitev viničarskega vprašanja v Mariboru; 5. Vinorejski odsek kmetijske družbe v Mariboru; 6. Kmetijska družba v Ljubljani; 7. Okrožna kmetijska delavska zveza v Mariboru; 8. Jugoslovanska strokovna zveza, odsek viničarjev v Ljubljani; 9. Tajništvo Samost. kmetijske stranke v Ljubljani; 10. Tajništvo jugoslovanske demokratske stranke v Mariboru; 11. Kmečka zveza v Ljubljani; 12. Podružnica NSZ, strokovna organizacija viničarjev v Mariboru; 13. Ravnateljstvo vinorejske in sadjarške šole v Mariboru; 14. Ravnateljstvo kmetijske šole v Sentjurju ob juž. žel.; 15. Gospod A. Puklavec, vinarski ravnatelj v Mariboru in 16. Franjo Matjašič, višji vinarski nadzornik v Ptuj. Udeležba je bila polnoštevilna. Anketo je otvoril zastopnik ministrstva za socijalno skrb ob 8. uri, ter objasnili njen namen. Nato se je kot prvi oglašil k besedi ustanovitelj in predsednik načelstva strokovne organizacije viničarjev Konrad Žnuderl, ki je po kratkih uvodnih besedah orisal bedni položaj viničarjev ter s tem ugotovil živo potrebo, da se že enkrat temu odpomore; povdarjal je želje, da se vestno in kolikor mogoče na kratko razpravlja ter s tem prepreči zavlačevanje. Nato se prične čitati viničarski red, ki bi naj prišel v poštev kot zakon, ki naj bi vi-

Izprehod po novem Gotha.

»Gotha« se kratko imenuje dvorni koledar, ki izhaja na Nemškem in vsebuje vse podatke vladarskih hiš. Samoobsebi umevno je, da je vplival preobrat po svetovni vojni tudi na ta dvorni koledar. In te vplive hočemo v sledečem kratko orisati.

Staroslavni in častiti dvorni koledar nosi to ime od preobrata sem le še v podnaslovu, medtem ko se v glavnem naslovu imenuje čisto priprosto »Gothaški koledar«. Tako se je imenoval tudi prvotno, pred sto inšestdesetimi leti. Pozneje pa so prišli zanj slavni časi, bil je v milosti najvišjih gospodov in imenoval se je ponosno »dvorni koledar«. Z dvori pa je, kakor vemo, postopal najnovejši čas jako nemilostno, seveda tudi ni prizanesel vladarskim hišam. In gothaški koledar to vse lepo zaznamuje. Leta 1914 je navedel v genealoškem delu 41 vladarskih hiš. Letos jih navaja še samo 17. Nič več in nič manj, kakor 24 vladarjev je izgubilo vsled svetovne vojne krono in prestol. Največ prestolov se je prekucnilo v Nemčiji. Zato pa je nastalo več novih držav. 1914 se je v diplomatsko-statističnem delu raz-

pravljalo o 57 držav, leta 1922 pa o 73.

Veliki preobrat, ki je pretresal Evropo in kateremu ni najti primere v zgodovini, se da v gothaškem koledarju od strani do strani zasledovati. Nemški knezi, ki so prišli leta 1918 pod kolo revolucije, so se odpovedali svojih prestolov »prosto-voljno«. Vsi pa so bili tako previdni, da so se odpovedali samo za lastno osebo, nobena teh »prostovoljnih« odpovedi ne velja za celo vladarsko hišo. Kajti nič se ne ve! Tako sledi odpovedi nemškega cesarja, samo odpoved prestolonaslednika. Bavarski kralj Ludvik se formalno sploh ni odpovedal, zato ni bilo časa. Državni preobrat 7. in 8. novembra 1918 je izbruhnil tako nenadoma, da je moral kralj kar »prostovoljno« teči. Ravno tako nista imela časa veliki knez Ernst Ludvik hesenski in knez valdeški. Slično se je godilo cesarju Karlu. Do konca leta 1919 je bil še cesar Avstrije, do konca leta 1921 tudi še apostolski kralj Ogrske. Potem so bile vladarske pravice Habsburško-lothrinške hiše v Avstriji preklicane in na Ogrskem je sledila navadna izguba prestola. Kneževine Liechtenstein se revolucijske zmede niso dotaknile. Malo razbijali so tudi tukaj; toda to ni škodovalo nobenemu človeku.

V vladarskih hišah ležečih bolj na strani je bil vpliv preobrata drugačen. Ferdinand, car vseh Bolgarov, se je odpovedal jeseni leta 1918 le na korist svojemu sinu. Nato se je preselil v Koburg, ker se tam bolj ceno in mirno živi. Bolj vrtelo se je na Grškem, kjer je moral zapustiti kralj svojo državo že leta 1917. Predno se je poslovil, je še označil svojega drugega sina kot naslednika v vladi. Sin se je takoj imenoval »kralja vseh Helenov«, toda že leta 1920 se je preselil na oni svet. Radi tega se je vrnil kralj Konstantin hitro nazaj, in je »na željo naroda« zopet zasedel grški prestol. Sedaj se muči zopet z vladanjem, vendar pa ima manj skrbi, kakor jih je imel, ko je bil na »začasnem« dopustu v Švici, katerega sta mu preskrbela ne-hvaležna domovina in nagajiva ententa. Zelo hudo je bila prizadeta Črnagora. Stari Nikola Petrović Njegoš je sicer mrtev, vendar pa je moral še doživeti, da se je narod izrekel za edinstveno državo Srbov, Hrvatov in Slovencev. S tem je bila ostavljena črnogorska dinastija na cedilu. Seveda stari Nikola tega ni nikdar pripoznal. Njegova vdova Milena, še vedno čudovito lepa stara žena, je sprejela leta 1921 ponosni naslov vladarice Črnogore, ker se prestolonaslednik princ Danilo ni ho-

tel spuščati v ta vsekakor ne popolnoma nevaren »špas«. On živi v svoji vili na Cap Martino popolnoma mirno in zvižga očitno na vse prestole sveta. Odkar mu je umrl princ Mirko, nima več bratov. Toda princ Mirko je zapustil sina Mihaela, ki je danes star 14 let. Njegova stara mati, ga je imenovala kraljem Črnogore. Vladati še ne more, in ko bi mogel, bi se oglašila proti temu beograjska vlada.

Najhujše je divjala revolucija v hiši Romanov. Car, carica, princezinje Olga, Tatjana, Marija, Anastazija in prestolonaslednik Aleksij so bili umorjeni dne 16. julija 1918. Mati zadnjega cara živi še danes na svojem gradu blizu Kopenhagna na Danskem pri svoji hčerki Olgi, ki se je leta 1917 drugič poročila z nekim ruskim polkovnikom. Carjev brat, veliki knez Mihael, ki je poročen z ločeno gospo von Wulfert, živi menda v Parizu. Njegov svak Aleksander, mož velike kneginje Ksenije, je zbežal pravočasno v London. V Parizu živi še tudi veliki knez Ciril, mož prve žene velikega vojvode hesenskega in 4 otroci iz prvega in drugega zakona velikega kneza Pavla, ki je bil leta 1919 v Petrogradu ustreljen. Drugi člani carske hiše so raztreseni po celi Evropi, seveda kolikor jih ni med tem umrlo. Nekaj jih

ničarski stan varoval pred vsakim izkoriščevanjem. Kakor se je pokazalo pri debatah o raznih točkah takoj od pričetka, zlasti ko se je šlo za dolžnost viničarja, je bilo upati, da se bo dalo tudi pri točkah, ki se tičejo gospodarstvenih dolžnosti doseči vsaj toliko sporazuma, da se določi potrebni eksistenčni minimum za viničarje. Toda žalobno takoj pri § 15, ki govori o viničarjevi plači (v denarju), se gospodje, ki so zastopali delodajalce, niso hoteli oprijeti stvarnega razmišljanja, kolika naj bi bila viničarjeva plača v denarju, tako da bi bilo viničarju omogočeno nabaviti si vse to, kar rabi za sebe in svoje, pa si doma ne more pridelati. Po veliki večini so se strinjali pač s stavkom § 15, ki pravi med drugim: »Kadar med viničarjem in posestnikom vinograda ne obstoja posebna pogodba za plačo, sme viničar in njegova družina zahtevati tako dnevno plačo, kakoršna je v dotičnem kraju običajna in se izplačuje drugim, zunaj stoječim kmetičkim delavcem za delo pri deri (brez hrane), pri tem pa je seveda odštet vrednost naravnih prejemkov, kolikor jih odpade povprek na en dan, niso se pa hoteli ozirati na druge okolnosti. — Ako vzamemo na primer slučaj, da ima viničar pet delavnih oseb, s katerimi obdeluje tri orle vinograda, vrhu tega hodi k svojemu gospodarju na drugo delo ter prejme sledeče plače v naravi: a) stanovanje in uporabo hlevov, za kar bi znašala najemnina na mesec 100 K ali letno 1200 K, b) seno, žeti, na katerih priraste 6000 kg sena po 7 K je skupaj 42.000 K, c) en oral njive, na kateri pridelajo 2200 kg krompirja po 6 K je skupaj 13.200 K, d) osem prostornih metrov drv v vrednosti 3.400 K, torej vsega skupaj 58.000 K in ako delimo to število s 5 krat po 365 dni, dobimo dnevni zaslužek posameznega delavca v naravnih 322 K. Recimo v Halozah zaslužijo izven stoječih kmetičskih delavci po 40 K na dan in pijačo; tako bi v tem slučaju, ako odštejemo naravne prejemke vredne dnevno 32 K za osebo imel domači delavec (viničar) pravice (po tem §) zahtevati samo 8 K dne, kar bi bilo manj nego dobijo dandanes, in kar bi bilo še bolj škandalozno, če bi se to tolmačilo samo na delovni dan, ker bi v tem slučaju moral viničar svojemu gospodarju vrhu dela še plačati za to, da je smel delati, kar pa bi menda vsem najbolj ugajalo. Čuditi se je namreč le temu, da se pri tem paragrafu ni hotelo upoštevati predloga, ki ga je stavil predsednik K. Žnuderl in ki se glasi: »Viničarjeva plača bi morala biti v vseh slučajih toliko, da popolnoma odgovarja nabavi najvažnejših in neobhodno potrebnih življenjskih potrebščin, s čimer bi se preprečila možnost, da gospodar viničarja, ki ne more izhajati s pre-

nizko plačo, kratkomalo vrže na cesto, kakor se je to že zgodilo na veleposestvu samostana Admont in pri Mariborskem knezoškofijstvu ter drugih velikih propagatorjih kršč. ljubezni do bližnjega. — Tako so iste korporacije, ki so že svoj čas sodelovale pri viničarskih anketah in ki so bile tudi sedaj prisotne, v tem novem viničarskem redu vzele viničarjem celo nekaj tega, kar so svoj čas obljubile. Temu nasproti izjavlja načelstvo strokovne organizacije viničarjev v Mariboru, da bodi dolžnost vseli poštenomislečih in socialnočutečih članov, ki nosijo zaupanje naroda, bodisi da so na raznih vladnih mestih ali v opoziciji, da se viničarsko vprašanje nemudoma in tako reši, da bo tudi viničar zamogel živeti. Ne gre se tu pred vsem za organiziranega viničarja, temveč za vse, ki se jih danes tako nečloveško izkorišča. Če pa se merodajni faktorji tega nečejo zavedati, bo načelstvo stanovske organizacije viničarjev primorano vsvariti viničarski zakon samo potom svoje organizacije. — Maribor, 10. julija 1922. — Konrad Žnuderl, predsednik.

Braslovce. — V nedeljo, dne 2. julija se je vršil po rani maši v gostilni Štancer javen shod Narodno socialistične stranke. Shod je otvoril v imenu krajevnih organizacij Gomilsko-Ternava tov. Vinko Derča, ter podal besedo tov. Dobovišku iz Celja, ki je nato v enournem govoru ob živahnem odobravanju razvil program NSS. Njegova izvajanja so napravila na navzoče nad vse dober vtis in se je takoj priglasilo lepo število somišljenikov, tako, da se je takoj po shodu že vršil ustanovni občni zbor krajevnih organizacij Braslovce, pri katerem je bil izvoljen sledeči odbor: Krašovic Franc, mizar v Braslovcah, predsednik, Rojnik Ivan, posestnik Kamenče, podpredsednik, Cizej Rudolf, gostilničar Št. Rupert, tajnik, Delbajk Ivan, invalid in trafikant v Braslovcah, blagajnik, Skornik Anton posestnik v Podvrhu, Ribar Jožef, posestnik sin v Orliasi in Plaskan Matija iz Št. Ruperta za odbornike. Pozdravljamo novi krajevni odbor največje občine v Savinjski dolini in mu želimo obilo uspeha. Na delo za naše ideje, v organizaciji je moč!

Polzela. — Ustanovni občni zbor krajevnih organizacij za Polzelo. — Kakor sploh v Savinjski dolini, se je začelo tudi pri nas veliko zanimanje za Narodno socialistično stranko, ki je edina prava zastopnica slovenskega ljudstva. V nedeljo, dne 2. julija 1922 ob 4. uri popoldne se je vršil v gostilni Cimperman ustanovni občni zbor krajevnih organizacij, katerega je otvoril tovariš Franjo Cimperman in dal besedo tov. Dobovišku iz Celja, ki je v lepem govoru obrazložil program NSS. Govornik je bil med govorom

večkrat prekinjen z živahnim ploskanjem ter je žel ob koncu svojega govora navdušeno vsestransko pritrjevanje. Njegov govor je napravil na vse navzoče globok utis. Pri volitvah se je izvolil sledeči odbor: Franc Cimperman, posestnik v Podvinu, predsednik, Peter Loparnik, učitelj in šolski vodja, podpredsednik, Fanci Novakova, učiteljica, tajnica, Ivan Miklavc, tovarniški vratar, blagajnik in za odbornike Čmak Jožef, posestnik, Čmak Anton, mizar in Lukančič Matevž, železničar, vsi na Polzeli. — Imena izvoljenih tovarišev nam jamčijo, da je krajevna organizacija v najboljših rokah. Na delo tovariši in obilo uspeha.

Mozirje. — Naša krajevna organizacija je priredila na Vidovdan zvečer v hotelu »Ilirija« prijateljski večer, katerega se je udeležilo lepo število tovarišev. Pri tej priliki je predaval tov. Dobovišek iz Celja »o proslavi 25-letnice češke narodno-socialistične stranke in o njeni organizaciji« ter nam je ob enem razložil tudi namen in pomen narodnega socializma. Njegovo dnevno predavanje so pazno in z velikim zanimanjem poslušali vsi navzoči in je žel govornik za svoja izvajanja vesplošno odobravanje. Naš večer je postal tudi g. župan Pevec, ki je vesplošno znan kot vrl narodnjak. — Želeli bi si večkrat takih večerov, da se medsebojno spoznamo in zblizamo!

V četrtek, dne 29. junija t. l. se je vršil sestanek z zaupniki v Rečici ob Savinji in sta se priklopila našemu krajevni odboru še tov. Deleja iz Rečice ter tov. Majerhold iz Št. Janža. — Narodno socialistična ideja v gornji Savinjski dolini lepo napreduje!

Ljubno. — V četrtek, dne 29. junija na praznik sv. Petra in Pavla, se je vršil shod NSS v gostilni g. Podpečana, ki je bil prav dobro obiskan. Kot govornik je nastopil tov. Dobovišek iz Celja, ki je razvil program NSS in nam poročal ob enem o političnem položaju. Za svoja izvajanja je žel splošno odobravanje in se mu je za njegovo poročilo v imenu navzočih zahvalil g. župan.

Mariborske novice. — Dr. Kukovec je prišel za stalno v Maribor, da bo reševal JDSarsko ladjico, katero vleče svinec v globoko pozabljenosti. Napravili so mu poseben pozdravni večer, pri katerem je pral njegov prijatelj dr. Kramar prijatelja dr. Žerjava. Ali se bo ministru Kukovcu posrečilo zbrati ude svoje stranke, je drugo vprašanje. Prijatelji si mnogo obetajo o njem in sam ima tudi še korajžo. Tudi nas veseli, da je prišel v naše obmejno mesto kjer je dela več kot dovolj za vsakega, ki hoče resno delati. Sedaj bo spoznal naše razmere na licu mesta, upamo, da bo sam izprevidel, kakšnega kapitalnega kozla je ustrelil takrat, ko je gonil slovensko delavstvo in uslužbenstvo v nemško internacionalo. — Maribor je imel pretekli teden svojo senzacijo. V svoji sredi je imel slovenskega »telepata«, ki je delal z občinstvom neverjetne »kumšiti«. »Tabor« sam se ni mogel načuditi tem »kumštim« in je prinesel cele kolone reklame in kritike. Ko pa se je nedavno vršil koncert vse mladine ljudskih in meščanskih šol in pokazal, kako neumorno in sistematično se dela brez vsakega hrupa na naših šolah za boljše bodočnost naše mladine in države, je »Tabor« prinesel pet vrstic dolgo kritiko. Znamenje časa in lista samega. — Naši internacionalci so imeli polna usta kritike prejšnjega mestnega gospodarstva in še več zatrdil in nasvetov, kako se mora delati in pobijati draginjo. Sedaj so pa že leto dni na krmilu in draginja je narasla za 200 in še več odstotkov. Zdaj naj pokažejo kaj znajo in kaj morejo storiti za nižje sloje! Sodrug Grčar se je vsedel komodno na županski stolček, sodrug Slanovec je postal podjetnik, itd., delavstvo pa kolne svoje voditelje, ki ji je posadilo na konjička, pa se ti gospodje več ne zmejnijo zanj. Samo s tem ga še troštajo, da pride Maribor v I. draginjski razred, kakor je Beograd. Samo še malo je treba baje čakati. Lepo so zavozili gospodje občinski voz. Preje je bil Maribor najceneje mesto v Jugoslaviji, sedaj si je pa pod njihovim režimom že pridobil sloves najdražjega mesta. Le tako naprej! Ni vruga, da li sčasoma še tako strankarsko zaslepljeno de-

lavstvo ne bo izpregledalo, da ga gospodje pošteno vodijo za nos, kadar splezajo po hrbtilih delavstva navzgor. — Župan Gričar je odpovedal ravnatelju Voglarju, oziroma njegovemu zavodu streho. Ravnatelj Voglar bi šel pa baje rad s svojim zavodom k nunam, ali pa k ravnatelju Pircu na moško učiteljske. Zanimivo bo vsekakor, kako bo župan učitelj metal na cesto učiteljske.

Občinski lov v Studencih pri Mariboru ni sicer posebno velik, ima pa to posebnost, da je gotovo najcenejši v celi Sloveniji. Dobil ga je namreč Nemec Konegger za 400 K po direktni ali indirektni zaslugi našega g. župana. Ko smo imeli še gerenta, je ta sam skrbel, da je občinski lov znašal 2300 kron letno. Sedaj ga dobi Nemec za tako bagatelico. Ali si mislijo naši občinski očetje in sodrugi, da je občina že dovolj bogata in da mora iti Nemcem tudi v tem oziru na roko?

Veliko razburjenje v Studencih je napravila prireditel »Sokola« v studenškem logu. Pošten Nemec Stumpf je dal »Sokolu«, v ta namen prostor na travniku in v gozdu na razpolago. Slovenski kmetje Lešnik, Beloglavec in drugi pa so šli na okrajno glavarstvo protestirati; toda dobili so dolg nos. To so tisti kmetje, ki so bili prejšnja leta ponosni, da so Nemci tam prirejali veselice. Te in enake »Slovence« si je treba zapomniti. Sicer pa se je prireditel lepo obnesla in ni bilo druge nesreče, kakor, da so bili tisti mandelci še tri dni po veselici rdeči od jeze in niso vedeli, kam bi vtaknili svoj predolg nos.

Blamaža NSS v Litiji. Resnico ljubni »Novi čas« je pod zgornjim naslovom prinesel vest o proslavi 10letnice »skupine NSS« v Litiji. »Jutro« je to notico z velikim veseljem ponatisnilo in se pri tem čudilo, kako morejo bivši »zavezniki« o svojem prijatelju tako nesramno pisati in vprašuje, če bo NSS tudi ta napad klerikalcev mirno spravila. Ker sem bil pri proslavi navzoč, dovolite, da izpopolnim poročilo »Novega Časa« in prosim »Jutro« za ponatis. — Ni res, da je prišlo na »uradno!« veselico samo 15 ljudi, marveč res je, da sem naštel samo 4, enega otroka in enega osla. Veselica se je res vršila klavirno. Od začetka do konca smo ves čas jokali in peli »miserere«. Da se je pretepalo, je tudi res, o tem svedoči lahko bolnica v Ljubljani. Ubite ste bili dve osebi, 18 jih je bilo ranjenih, osel je pa znorel in so ga prepeljali na Studenec. Drugi dan so ga izpustili. Moško jo je ubral dr. Kremžarju, da napiše poročilo za »Novi Čas«. — Ni nam do resne polemike z »Novim Časom«, ker je škoda papirja za ta »farski« list. Konstatiramo samo, da ni mogla NSS v Litiji doživeti nobene blamaže, ker sploh ni priredila nobene veselice. Vrtno veselico je priredil tamburaški zbor »Bratstva« in je bil ves prostor napolnjen poln. 10letnico je proslavljala pa Narodno-socialna Zveza. G. Kremžar, ne smešite se in ne lažite! Kot »krščanski?!« delavci morate vendar poznati božjo zapoved: Ne laži! Sploh pa tudi z lažjo ne omajate naših vrst v Litiji. Smo trdni kot skala. Vaših »krščanskih načel« ne moremo biti siti in jih za to ne maramo. Smo in ostajamo zvesti člani NSS. Živela naša organizacija, dol s farskimimi podreptniki!

Tedenske novice.

Mladoliberalna nevhvaležnost! — V tem znamenju se je vršilo »znamenito« zborovanje zaupnikov JDS pretečeno nedeljo v ljubljanski kazini, kajti vabljeni so bili samo slepi jutrovskega backi in razni koritarji, ljudje, ki radi uživajo srečo zemljanov na račun drugih sozemljanov. Starih, kremenitih, značajnih mož demokratske stranke pa jutrovske-mladinske klika na zborovanje ni vabila. Ne maramo za danes raziskovati vzroka, zakaj so starine izločili; govori se, da je to strah pred hudimi očitki, ki so padli na mladine in najbolj pa pred onimi, ki še pridejo. Je to grda nevhvaležnost od strani onih ljudi, za katere so ravno stariji storili ob raznih prilikah vse mogoče, celo to, da so sploh še v stanu gibati se med poštenimi ljudmi, da so jih obvarovali raznega hudega, da so jih obvarovali ječe, ki jim je bila neizogibna za njihove »gotove« gospodarske

je padlo na fronti. nekaj jih je bilo umorjenih. Članek o Romanovih je pretresljiv. Nič več in nič manj kakor 16 članov je bilo umorjenih.

Z Albanijo si človek ne more priti na jasno. Princ Wiljem Wied se imenuje še vedno knez Albanije. Kajti ko je zapustil o pričetku svetovne vojne »svojo drago deželo in ljubljani narod«, si je pridržal vse pravice, in sicer prav energično. Leta 1920 so upostavili sicer samostojno vladno obstoječo iz štirih glav, toda o tem ali je princ Wied še knez Albanije ali ne, si ta vladar še ni na jasnem. Radi pomanjkanja evropskih vladarjev, je bila prevzeta v genealoški deloletnjega koledarja tudi japonska vladarska hiša. Do sedaj torej ni bila navedena samo v diplomatsko-statističnem dodatku. Do sedaj torej ni bila enakopravna. Upoštevajoč najnovejši čas, ki zahteva ravnopravnost, je čisto v redu, da so jo porinili malo naprej. Kajti ona spada tje že po svoji starosti. 2580 let že srečno vlada pridnim Japoncem. Vsekakor pa ni izključeno, da bodo zahtevale to enakopravnost tudi druge dinastije, ki morajo, bogve zakaj, še vedno živeti v zadnjem kotičku koledarja. Zakaj na primer je potisnjena njegova cesarska perzijska visokost, ki se imenuje celo Šahinšahi, slovensko »kralj vseh kraljev« s celo družino popolnoma v kot? In kaj je zakrivil sijamski kralj,

Somdet Phra Nemadhibadi Sirisindr Maha Vajiravudh Mongkut Chao Chaw Yuhua (to je namreč njegov naslov), da ga niso spravili v prvi del? Omeniti bi bilo še eno cesarstvo, namreč marokansko, ki obstoji že od leta 790, in čegar cesarsko veličanstvo se trenutno imenuje Mulet Josef. O velikanskem številu njegove presvite družine ne omeni koledar ničesar. Dalje je še tukaj sultan Oman Seyyd Timur Feysal in njegov stric Samsibar Seyyd Chalibha bin Harud, ki pa res nima prave besede, ker ga drže Angleži za vrat. Vsekakor pa izvirata obe visokosti iz slavne dinastije. Veliko je še število sultanov, kraljev in drugih visokosti, ki bi imeli pravico pritožiti se, ker jih je pustilo uredn. koledarja »kar tam zadaj«. Bog ve kaj so zagrešili, toda čas je, da se jih privleče v prihodnjem koledarju na dan. Vse te zanimivosti se izvedo iz gothaškega koledarja, ki je pa zanimiv tudi radi tega, ker poroča o vseh novih državah nastalih po svetovni vojni in to še precej natančno. Le z novimi ruskimi republikami si revež ne ve pomagati. O Kini ne prinaša ničesar, ravno tako se ne izve o nje-ga ničesar o veliki republiki, ki se razprostira od Bajkalskega jezera do Velikega oceana. Seveda je to oprostljivo, kajti gothaški koledar imamo za to, da registrira dinastije, ne pa da se briga za republike.

manipulacije, ki svoječasno pač niso bile »dovoljene«. — Da, to je trda nevaležnost, katero bodo pa mladini prav gotovo še obžalovali. Za enkrat so na konju, katerega krmijo z nagrabljenim denarjem, iz sekundarnega dobička prodanega koroškega svineca — in pa recimo iz neke še bolj delikatne denarne manipulacije »na debelo!« Ko bodo ti fondčki pošli, kar bo menda tudi prav kmalu, in pa ko se zgodi še nekaj — — —, potem bo tudi jutrovska klika s konja — in takrat bodo spoznali nevaležnost, ki so jo izkazali starim poštenim demokratom na nedeljskem zborovanju.

G-dr. Žerjavu želimo k zaupnici, ki mu je bila izražena na nedeljskem zboru zaupnikov mladoliberalne klike — dober tek!

Kako pa to?!! — Dr. Puc in dr. Novak sta bila tudi izvoljena v načelstvo mladoliberalne klikarske stranke. Tega bi ne bili pričakovali nikdar, kajti dr. Puc, ki je v svoji sveti jezi nad mladino še pred kratkim snoval novo stranko proti njim in pa dr. Novak, ki je zabavljaj nad to kliko ter se rotil, da ne mara nikdar nikake skupnosti več s temi žerjavi — sta bila najsigurnejša pripadnika starihov. — Sedaj pa tak preobrat v njunem političnem prepričanju! — Govori se, da to ni nič čudnega, posebno, kar se tiče dr. Puca, so govorice zelo čudne! — Dr. Novaka pa je spravila bajne nova klijentinja — Praprotnik-Žerjavova banka — v to kolo iskrenih, državotvornih, kristalno čistih, nesebičnih in najpravičnejših mladincev, vsaj tako govore oni, ki trdijo, da kaj vedo! — Mi pa pravimo, da je na svetu vse mogoče.

Mladoliberalni kavarnar Krapeš gradi v drevoredu »Zvezda« oni paviljon, ki mu ga je še pred nedavnim časom magistratni gremij odrekel. — Seveda, zdaj gre vse! Šlo bo pa tudi to, da bo moral ta paviljon svoj čas zopet proči. — Pa vendar le ni tak revež ta Krapeš, kakršnega se dela; dobi li obilnejših darov iz skrivnih mladoliberalnih fondov, ali gre kšeft tako sijajno? Tudi tu moramo malo pogledati, kako je prav za prav.

10% odtegljaje za potrošačko zadružno bomo državni nameščenci vendar morali položiti na altar demokratsko-radikalnemu molohu. »Zakon«, da se vsakemu državljanu uslužbencu skozi 5 let nasilno odteguje 10% od njegovih že itak za 200% premalih prejemkov, se pod nobenim pogojem ne sme kršiti, so odločili vladni mogotci. Pričakovali smo, da se nam v kratkem povrne lansko leto odvzeti znesek za neko potrošačko zadružno, ki je mi ne maramo, ker nam pod danimi pogoji ne more koristiti. Sedaj pa zopet vlada »razpolaga« z našim privatnim premoženjem ter ga razmetava, pri tem ko stradajo naše družine. Upravnega sodišča nam ne dajo, di bi se mogli pritožiti, kaj nam torej preostane? Valuta pada, draginja raste, družinske doklade so deloma in bodo kaj kmalu v splošnem maksimirane, sedaj pa daruj še vsakdo 10% v »dobrodelne namene«! Kam nas to dovede? — Tovariši, ste li že kedaj kaj čuli o močni, enotni stanovski organizaciji? . . .

Tatvina diplomatskih aktov na rorju. — Japonskemu kurirju je nekdo ukradel na parniku med potjo važne diplomatske listine, ki so bile namenjene za japonsko poslaništvo v Parizu.

Razočarani milijonar. — Ni dolgo tega ko je našel londonski delavec v neki predmestni ulici kup bankovcev, ki jih pa ni poznal. Po številkah je ugotovil, da je našel preko enega milijona. Dolgo se je boril s seboj, naposled je zmagała poštenost. Zanesel jih na policijo. Ker pa ni bilo mogoče najti njihovega lastnika, je dobil bankovec nazaj z navodilom, da jih naj zamenja pri ruski trgovski delegaciji. Gospode v banki pa je spravil s svojo zahtevo v veliko zadrego. Računali so in računali, naposled pa izplačali delavcu dva šilinga. Ubogi človek, ki se je smatral že za milijonarja, je bil tako presenečen, da se je skoraj onesvestil.

Svojega očeta je ustrelila 12letna deklica v Washingtonu, ker ji ni dovolil jesti za večerjo mesa. Poročilo izvira iz Newyorka.

Ministarstvo suobračaja odpušča iz službe vse one železničarje, ki niso optirali redu. Vprašamo pa se: So li Vranglovci za naše državljanstvo. — To je povsem v

naši državljanstvo? In vendar zasedajo nešteto mest, ki bi jih vse drugače izpolnjevali domačini.

V češkem parlamentu je ustrelil legijonar Doležal legijonarskega posl. Pšenicko.

Popravek. V števil. 24/25 se je med »Poročila z dežele« vrnila neljuba pomota. V nedeljo 18. junija se namreč ni vršil ustanovni občni zbor NSS v Šmarjah pri Jelšah, kakor smo poročali, ampak v Teharjah.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani se je preosnovala z dnem 1. julija 1922 v zmišlu zakona o zavarovanju delavcev od 14. maja 1922, Ur. l. št. 62, v Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, njene poslovalnice in ekspoziture pa v Poslovalnice ljubljanskega okrožnega urada za zavarovanje delavcev.

Za »Jugoslovensko Matico«. Vse tovariše prosimo naj zbirajo stare znamke za Matico in naj jih pošiljajo tajništvu. Zbirajte tudi ob vsaki priliki denarne prispevke in pomagajte neodrešenim bratom. Tudi je naloga in dolžnost vsakega dobrega Jugoslavanca, da je član Maticice. Kdor Jugoslovan — ta Maticice član!

† Ivan Endlicher. V kratkem prične odbor za prepeljavo kosti narodnega mučenika Ivana Endlicherja svoje delo s pobiranjem prispevkov. Ivan Endlicher je ostal po znamenitem procesu 32-letnih študentov s svojim drugom dr. Janžetom Novakom v ječi. Odpeljali so jih v Gradec, kjer sta čakala razsodbe graškega višjega sodišča. Vendar Ivan Endlicherju ni bilo dano dočakati usodepolnega dneva, od katerega dalje bi moral šteti dolga leta do svobode. Graškim sodnikom ni pustila usoda prilike maščevati se nad strto dušo pok. Ivana. Običajni in najpogostejši gost vlažnih ječ — tuberkuloza je končala dne 5. septembra l. 1915 njegovo mlado življenje. Tako je idealni bорец za svobodno Jugoslavijo v tujini končal mlado življenje. Njegovi tovariši so sklenili, da prepeljejo blagopokojnikove ostanke v domovino in se obračajo zato na vse prave Jugoslovane, na celkupno javnost, ki naj omogoči, da pride mučenik zopet med nas. Tovariši! Izkažite se tudi vi hvaležne za žrtve, ki so jih deprinesli naši mučeniki za našo svobodo in prispevajte po svoji moči, da pride žrtev krute avstrijske justice čimprej v domačo grudo. Vsak najmanjši prispevek sprejema tajnik NSS tov. Vladimir Kravos v Narodnem domu, ali v stanovanju Rimska c. 5 v Ljubljani.

Narodnostno gibanje na Češkem. Po ljudskem štetju lanskega leta se je znatno pomnožil češki živelj v štirih severnočeških okrajih v primeri z l. 1910. V madobolevskem okraju je naraslo češko prebivalstvo za 3363 duš, število Nemcev se je pa skrčilo za 50.000, v češkolipskem okraju je Čehov + 34.714, Nemcev pa — 66.510, v lounskem Čehov + 45.977, Nemcev — 51.154, v karlovarskem Čehov + 11.505, Nemcev — 38.787. Kolikor se je doslej ugotovilo, je naraslo število v prvih sedmih okrajih v primeri z l. 1910. V mladobolevskem zmanjšalo za nič manj kakor 250.730 duš. Jasno ko beli dan je dejstvo, da je bilo Slovanov v bivši Avstriji dosti več kakor so nas našli Nemci.

Narod, ki sovraži zlato. V Kolumbiji v severnem delu južne Amerike bivajo Indijanci, ki prav nič ne hrepene po zlatih zakladih, ampak celo proklinjajo zlato kovino, kjerkoli jo zagledajo. Njih sovraštvo do zlata sega daleč v preteklost, zlasti v dobo španskega priseljevanja, ko so za zlato toliko muk pretrpeli. Že drobno dete tega indijanskega plemena, živčnega v pragozdi, se uči zlato sovražiti in ga smatrati za največjega sovražnika svojega rodu. — Kdor pobere kepico zlate rude, je obsojen na smrt. Tudi imajo strog zakon, da vsak, ki košček zlata najde, zavali nanj velik kamen.

Stoletnica neodvisnosti Brazilije. Od 7. septembra pa do 15. novembra t. l. se bode vršila velika narodna razstava v Rio de Janeiru v spomin stoletne svobode braziljske države. Razstavljeni bodo predmetje vseh strok današnje prosvete. Vse države so povabljene, da se udeležijo velike braziljske razstave. Krasno izde-

lane prospekte v mednarodnem jeziku esperantu razpošilja Ekspozicija propagando, Nacia Biblioteko, Posta fako 890, Rio de Janeiro, Brazilio, vsem, kateri se za razstavo zanimajo. Razstavna uprava dopisuje v esperantskem in vseh svetovnih jezikih.

Iz stranke.

Tajništvo NSS sporoča vsem članom, da je razposlalo na vse krajevne organizacije tiskane strankin organizacijski red. Tovariši, ki se za istega zanimajo, naj si ga nabavijo pri svoji krajevni organizaciji. Ljubljanski člani ga dobe v tajništvu (Narodni dom).

Shod NSS v Krškem. V nedeljo 16. t. m. dopoldne se vrši v Krškem javen shod Narodno-socialistične stranke na katerem poroča narodni poslanec Anton Brandner. — Tovariši, somišljeniki, vsi kot en mož na shod!

Narodno-socialna zveza.

Upravni odbor je sklenil da svoji zadnji seji, da se članski prispevki in podpore zvišajo samo za sto odstotkov. Odslej plača I. razred 2 kroni, II. razred 4 kroni in III. razred 6 kron tedensko. Istočasno je upravni odbor odobril zadnji sklep, da bodi vsak član NSZ naročnik »Nove Pravde«, ki bo obenem glasilo NSZ. Članom sporočamo te sklepe z željo, da se jih vsi striktno drže. V posebnem interesu vsakega narodnega delavca je, da ima v hiši dober list. — Tajništvo.

Sestanek članov NSZ v Ljubljani. Minuli teden se je vršil v Ljubljani dobro obiskan sestanek ljubljanskih članov NSZ na katerem je o tekočih stvareh poročal tov. predsednik Juvan. Na sestanku se je sklenilo, da bodo ljubljanski člani takoj izpolnili svojo dolžnost v smislu zadnjih sklepov in da se bo vsepovsod pričelo agilno delovanje.

Blejska Dobrava. — V zadnjem času je pričelo pri nas novo gibanje delavstva. Zopet so vstali krivi preroki in pričeli z zapeljavanjem poštenega narodnega delavstva. Člani NSZ so imeli pred kratkim članski sestanek, na katerem so ostro obsojali te hujškatice, ki pod krinko »internacionala« ližejo pete tujcem — Nemcem. Sklenilo se je, da se vrši v najkrajšem času javen shod narodnega delavstva, na katerem bo poročal narodni poslanec Anton Brandner in na katerem bo narodno delavstvo imelo priliko slišati, kje je njegovo mesto in kakšne so njegove naloge. Poročamo še, da je naš odbor v najagilnejšem delovanju. Nobena žrtev in noben trud ne ustraši naših neumornih odbornikov, da ne bi sejal med narodnim delavstvom semena spoznanja in ga pripekljali na pravo pot. Tovariši, narodni delavci! Prebudite se in pogledajte okrog sebe ter vstopite med nas, v vrste poštenih narodnih delavcev. Vsi v NSZ.

Litija. — Shod NSZ. V četrtek 6. t. m. se je vršil pri nas shod narodno-socialne zveze, kateremu je predsedoval tov. Prebil in na katerem je poročal predsednik NSZ tov. Juvan iz Ljubljane. Tov. govornik je v kaj stvarnih besedah orisal delavski položaj in delavske težnje. Priporočal je močno in enotno organizacijo, ki naj privede delavca na vrhunc. Shod se je vršil v najlepšem redu, le gospodje okrog JSZ so dobili par dobrih naukov od delavstva samega. Predilniško delavstvo je nadvse ogorčeno na par farških podreptnikov, ki se zbirajo okoli JSZ in lažnjivega »Novega časa« ter obe-tajo, da pride dan, ko bodo z izdajniki obračunali. Tovariši! Vsi v eno kolo! Vsi v vrste Narodno-socialne zveze.

Zagorje. Pri nas se je vršil minuli teden članski sestanek NSZ. Na sestanku so poročali delegati o zborovanju v Litiji. Po poročilu se je vnela živahna debata, ki pa je pokazala, da so naše vrste enotne. Vodstvu NSZ se je izrekla popolna zaupnica in delavstvo je veselo delovanja te zveze. Sklenilo se je, da se bodo odslej vršili pogostoma članski sestanki. Sklenilo se je tudi, da se pozove vse narodno delavstvo naj stopi v naše kolo in naj si naroči naš list »Nova Pravda«. Sestanek se je vršil v najlepšem redu.

St. Pavel pri Preboldu. Pretekli teden smo imeli pri nas članski sestanek NSZ, na katerem je govorilo več članov-delavcev. Na sestanku smo razmotrivali delavska vprašanja in tovariši delegati so poročali o litijskem delegatski zborovanju. Sklenilo se je, da se bodo članski sestanki vršili redno vsak mesec in da se bo po možnosti vabilo tudi zastopnike osrednje zveze iz Ljubljane. Pri nas smo delo poživeli, želimo le, da se tudi drugod prične z rednim delovanjem.

Hoče pri Mariboru. Delavstvu prepočilnice se menda godi najslabše. Tukajšnje plače so tako minimalne, da niti od daleč ne zadostujejo za pošteno in skromno preživljanje. Člani NSZ so imeli zadnji teden sestanek, na katerem so sklenili naprositi osrednje vodstvo NSZ naj jim prikoči na pomoč in jih štiti pred kapitalistom. Mi, ki poznamo tukajšnju bedo, smo trdno prepričani, da napravi osrednje vodstvo res vse korake in skuša bedno stanje tukajšnjega delavstva kolikor mogoče ublažiti. Delavstvo ima popolno zaupanje v NSZ in upamo zato, da ga obišče kak član vodstva, ki naj se na licu mesta prepriča o bedi in poroča na to pri vodstvu, da napravi nujno potrebne korake. Sestanek se je vršil mirno in pokazal lepo discipliniranost narodno-socialnih vrst. — (Došlo nam je še več poročil članskih sestankov NSZ, katere pa objavimo v prihodnji številki.)

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani. Glavni in odgovorni urednik: Vladimir Kravos, uradnik, Ljubljana.

Dr. Otokar Rybář

je otvoril

odvetniško pisarno

v Ljubljani

.. Miklošičeva cesta 13. ..

Tone Malgaj

pleskar in ličar

Ljubljana,

Kolodvorska ulica števil. 6.

Čarinsko posredovanje

izvršuje najtočneje in po zmernih cenah

„KOMPAS“

špedicijsko podjetje, informacijska pisarna v Celju, Razlagova ulica števil. 11.

M. Kuštrin
Ljubljana.

Tehniško in elektrotehniško podjetje. Trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti na drobno in debelo. Velika zaloga vseh vrst gumij, kolesne in avtomobilske pneumatike. Glavno zastopstvo polnogumijastih obrobov iz tovarne »Walter Martiny« Na razpolago je hidravlična stiskalnica za montiranje polnogumijastih obrobov.

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta števil. 2. Telefon št. 588. Brzjavni: Kuštrin Ljubljana.

Podružnice:

Ljubljana, Dunajska cesta 20. Telefon št. 470.

Maribor, Jurčičeva ulica 9. Telefon št. 133.

Beograd, Knez Mihajlova ulica števil. 3.

Zaloga čevljev
lastnega izdelka

DRAGOTIN ROGLIČ, Koroška cesta 19, MARIBOR
komisijska zaloga pri Betki Lešnik. Gosposka ulica 14.